



ศาสตร์แห่งการพยากรณ์ชีวิตในพุทธศาสนาเถรวาท :
บทวิเคราะห์อำนาจดวงดาวกับกฎแห่งกรรม
The Science of Life Forecasting in Theravada Buddhism: an
Analysis of Star Power and Karma Law

พระพุฒินันท์ รุสโย (ธนธรรมโรจน์)

Phra Putthinan Rungsiyo (Thanathammarot)

คณะพุทธศาสตร์, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Faculty of Buddhism, Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Corresponding Author, Email: faputthi@gmail.com

Received October 25, 2023; Revised June 29, 2024; Accepted: June 30, 2024

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิเคราะห์แนวคิดเรื่องการพยากรณ์ และเพื่อศึกษาวิเคราะห์อำนาจดวงดาวกับกฎแห่งกรรม พบว่าพุทธปรัชญาไม่ได้กล่าวถึงการกำเนิดจักรวาลแต่กล่าวถึงการทำลายจักรวาลและโลกจาก ไฟ, น้ำ และ ลม แต่ส่วนใหญ่จะเป็นไฟ จักรวาลในพระพุทธศาสนาเถรวาทมีภูเขาสินธุเป็นศูนย์กลาง มีดวงอาทิตย์ ดวงจันทร์โคจรโดยรอบเป็นวงกลม มีทวีปทั้ง 4 อนุทวีปเป็น บริวาร ฯลฯ จักรวาลจึงอยู่ภายใต้กฎไตรลักษณ์เช่นกัน ส่วนแนวคิดเรื่องโหราศาสตร์ในพระพุทธศาสนาเถรวาทถือเป็นทางออกสำหรับความเชื่อและการเยียวยาอารมณ์และจิตใจของมนุษย์มาหลายพันปีก่อนพุทธกาล แม้บางอย่างขัดแย้งกับหลักธรรมคำสอนในพระพุทธศาสนาที่สอนให้เชื่อในกรรมลิขิตและอัตตะโน นาโถ แต่ทรงห้ามศึกษาและเลี้ยงชีพด้วยเดรัจฉานวิชา ผู้เรียนจะต้องอาบัติทุกกฎ แต่ก็ทรงอนุญาตให้เรียนปฏิทินทางจันทรคติเพื่อการนับวันลงอุโบสถสวดปาฏิโมกข์ และ ทรงอนุญาตให้ภิกษุสายป่าพึงเรียนทางนักษัตรได้ ส่วนอิทธิพลของโหราศาสตร์มีต่อสังคมไทย เพราะสังคมไทยจำนวนไม่น้อยยังเห็นคุณค่าของเงินตรา สิ่งของมากกว่า คุณค่ามนุษย์; ยึดถือโชคกลาง การเสี่ยงโชค; ขาดระเบียบวินัย; ไม่ประมาณตนในการดำเนินชีวิต; ชอบชิงดีชิงเด่น และ ความนิยมวัฒนธรรมตะวันตก ด้วยพฤติกรรมที่เป็นเช่นนี้จึงต้องใช้โหราศาสตร์นำทางและเป็นทางออกเพื่อเยียวยาจิตใจจนเมื่อผิดพลาดจากสิ่งที่หวังไว้

คำสำคัญ: จักรวาล, โหราศาสตร์, อิทธิพลของโหราศาสตร์

Abstract

This article was aimed to study the concept of forecasting and to analyze the power of the stars and the law of karma. It was found that the Buddhist philosophy never recorded the birth of the cosmos but is destructions by fire, water and wind but mostly by fire. The Theravadan Cosmos was centered by Phra Sumeru Mountain



having suns and moons circled around, having 4 subcontinents as its satellites, etc. The Cosmos was subject to the rules of Tilaknana, too. As of Astrology in the Theravada was counted as the exit of the belief and the alleviations of emotion and mind for human over thousands of years even before the Buddhist era. Though it may contradict the Buddhist doctrines which offered to belief in the Kamma scripts and self-reliance; His Lord prohibited monks and novices to study and to raise one's life in animalist subjects. Dissents were subjected to the rule's ecclesiastical offence. However, His Lord permitted to learn lunar calendar to count the date of Pātimokkha practices and allowed the forest monks to learn constellation subjects. The astrological influences over the Thai societies because many of them were monetarist and materialist-oriented rather than human values, adherence to luck and fate, and fate riskers, shortage of disciplines, immoderate in life, life rivalry and western-oriented. As such, they prioritized astrology as their exits and as their mind alleviation when they failed what they want.

Keywords: Cosmos, Astrology, Astrological Influences.

บทนำ

การพยากรณ์ชีวิตถูกเรียกว่า โหราศาสตร์อันเป็นทางออกสำหรับความเชื่อและการเยียวยาอารมณ์และจิตใจของมนุษย์มานับตั้งแต่สมัยก่อนยุคพุทธกาล ซึ่งบางอย่างขัดแย้งกับหลักธรรมคำสอนในพระพุทธศาสนาที่สอนให้เชื่อในกรรมลิขิต (ยอดธง ทับทิมไม้, 2537) อย่างไรก็ตาม พระพุทธศาสนามุ่งถึงวิชาโหราศาสตร์ไว้ในวินัยปิฎก จุลลวรรค์ ขุททกวัตถุชั้นธกะ ว่าด้วยเรื่อง เจริญงานวิชา (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต), 2554) ทรงบัญญัติห้ามให้ภิกษุและสามเณรเรียน หากผู้ใดเรียนถือเป็นอาบัติทุกกฏ และทรงห้าม การเลี้ยงชีพด้วยเจริญงานวิชา (พระไตรปิฎก ภาษาไทย เล่มที่ 9 ข้อที่ 22 หน้า 9, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539) แต่ในวินัยปิฎก มหาวรรค ทรงอนุญาตให้ภิกษุเรียนปักษณาหรือเรียนปฏิทินทางจันทรคติ เพื่อการนับวันลงอุโบสถสวดปาฏิโมกข์ เพราะวันข้างขึ้นข้างแรม กำหนดได้จากตำแหน่งดวงจันทร์บนท้องฟ้าได้ (พระไตรปิฎก ภาษาไทย เล่มที่ 6 ข้อที่ 187 หน้า 450-451, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539) และในวินัยปิฎก จุลวรรค ทุติยภาค อารัญญกวรรค ทรงอนุญาตให้ภิกษุที่อยู่ในป่าพึงเรียน ทางนักษัตรทั้งหมด หรือบางส่วนไว้ และพึงเป็นผู้ฉลาดในทิศต่าง (พระไตรปิฎก ภาษาไทย เล่มที่ 9 ข้อที่ 428-429 หน้า 350-352, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539)

อย่างไรก็ตาม แม้พระพุทธเจ้าไม่สนับสนุนการทำนายแต่ยังปรากฏในพระไตรปิฎกภาษาบาลี ขุททกนิกาย มหาสุปนิชาดกว่ามี 16 พุทธทำนาย ในอรรถกถา มหาสุปนิชาดก และในคัมภีร์ชาตกัฏฐกถา อธิบายว่าเป็นคำกราบทูลของ พระเจ้าปเสนทิโกศล ต่อพระพุทธเจ้า ถึงพระสุบิน 16 เรื่อง แต่ละเรื่องพระพุทธเจ้าได้ประทานคำทำนายว่าหมายถึงยุคเสื่อมซึ่งจะเกิดในอนาคตความว่า 1) โคผู้สีดอกอัญชัน 4 ตัววิ่งมาจากทิศทั้งสี่ ทำที่เหมือนจะชนกัน แต่สุดท้ายไม่ชน กลับถอยห่างกันไป - ทรงทำนายว่า จะเกิดทุพภิกขภัย ฝนจะไม่ตกตามฤดูกาล แม้มีเมฆใหญ่กลับลอยหายไป 2) ต้นกล้าเล็ก ๆ

ออกดอก - ทรงทำนายว่า เด็กหญิงเล็ก ๆ จะมีระดู ตั้งครรภ์ได้ 3) แม้โคตมมมลูกโค ทรงทำนายว่า เด็กจะไม่เคารพเลี้ยงดูผู้ใหญ่ คนชราต้องอ้อนวอนเด็กเพื่อเลี้ยงชีพตน 4) คนไม่เอาโคใหญ่เทียมแอกไปเทียมแอกกับโครุ่น โครุ่นสะบัดแอกออกเสีย ทำให้เกวียนไปไม่ได้ ทรงทำนายว่า พระราชาจะไม่พระราชทานยศตำแหน่งแก่ข้าราชการผู้ใหญ่ที่เก่งกลับตั้งยศตำแหน่งแก่คนหนุ่มเยาว์ที่ไร้ฝีมือประเทศจึงล้มเหลว 5) ม้ามี 2 ปาก ผู้คนเอาหญ้าให้กินทั้งสองปากนั้น - ทรงทำนายว่า พระราชาจะโง่เขลา ตั้งคนร้ายไร้ศีลธรรมรับสินบนทุกฝ่ายเป็นผู้พิพากษา 6) ผู้คนเอาถาดทองคำไปให้หมาจิ้งจอกปัสสาวะรด - ทรงทำนายว่า ภายหน้าพระราชาจะไม่พระราชทานยศตำแหน่งแก่ผู้มีชาติตระกูล แต่กลับตั้งยศตำแหน่งและยกพระธิดาแก่คนสกุลต่ำหวังรักษาผลประโยชน์ 7) ชายคนหนึ่งฟันเชือกอยู่ แล้วหย่อนปลายเชือกไว้ ไม่รู้ว่าสุนัขตัวหนึ่งแอบกินปลายเชือกนั้น - ทรงทำนายว่า เมียจะขี้เมาเที่ยวเตร่ ผลิตุภพภัยไปกับชายชู้ 8) ผู้คนพากันเทน้ำใส่ตุ่มที่เต็มแล้ว จนน้ำไหลนองออกก็ยังไม่เทน้ำใส่อีก แต่ไม่มีใครเทใส่ตุ่มเปล่าที่ตั้งอยู่รอบ ๆ ทรงทำนายว่า พระราชาทั้งหลายจะตกยาก จึงเกณฑ์ประชาชนให้ทำงาน ไปปลูกพืชส่งส่วยเข้าคลังอย่างเดียว 9) สระน้ำแห่งหนึ่งมีฝูงสัตว์ลงไปดื่มกิน แต่น้ำกลางสระกลับขุ่นมัว ขอบสระน้ำไม่ขุ่น ทรงทำนายว่าพระราชาจะเบียดเบียนประชาชน ทำให้คนต้องย้ายไปอยู่ชนบท 10) หุงข้าวหม้อหนึ่ง แต่ข้าวสุกไม่ทั่ว มีทั้งข้าวสุก ข้าวแฉะ ข้าวดิบ ทรงทำนายว่าภายหน้าฝนจะไม่ตกต้องตามฤดูกาล และไม่ทั่วฟ้า 11) คนเอาแก่นจันทน์ราคาแพง ไปแลกกับเปรียงเน่า ทรงทำนายว่าจะมากด้วยอภิชัยสอนพยานพระธรรมของพระพุทธเจ้าด้วยลาภสักการะคนเมินพระธรรมแต่บูชาวาทกรรมแล้วมอบปัจจัยสักการะพวกอภิชัย 12) น้ำเต้าแห่งจมน้ำ ทรงทำนายว่า ถ้อยคำของคนสฤลย์และพระพุทฺธิลจะเป็นที่เชื่อถือยอมรับสรรเสริญในสังคม 13) หินแห่งใหญ่ลอยน้ำ ทรงทำนายว่า ถ้อยคำปัญญาชนและพระมีศีลจะไม่เป็นที่ยอมรับในสังคม 14) เชียดตัวเล็ก ๆ เล่กัดกินงูเห่าตัวใหญ่ ทรงทำนายว่า ภายหน้าภรรยาเด็ก ๆ จะครอบครองทรัพย์สินทั้งหมดของสามี ถ้ามึงถึงทรัพย์ นางจะโกรธแล้วด่าว่าสามีต่าง ๆ นาๆ 15) หงส์ทองกลายเป็นบริวารแวดล้อมกา ทรงทำนายว่า พระราชาจะไม่เฉลียวฉลาด ทรงอุปถัมภ์คนสฤลย์ทำให้มีสกุลต้องรับใช้คนพวกนั้นเพื่อเลี้ยงชีพตน และ 16) ฝูงแกะเล่กัดกินเสือ พวกเสือกลัวแกะ ต่างพากันหนีเข้าไปซ่อนตัวในพุ่มไม้ - ทรงทำนายว่า คนสฤลย์ไม่มีสกุลและพระพุทฺธิลขึ้นมามีอำนาจ และกดขี่คุกคามเอาทรัพย์สินคนมีสกุลและพระมีศีล

การพยากรณ์นี้เป็นไปในลักษณะของการเตือนสติ แต่ขณะเดียวกันก็สอนเรื่องกฎแห่งกรรมตามที่ปรากฏในพระพุทธศาสนาด้วยว่า

ในเวลาทีพระราชาไม่ตั้งอยู่ในธรรม แม้พวกข้าราชการก็ไม่ตั้งอยู่ในธรรม เมื่อพวกข้าราชการไม่ตั้งอยู่ในธรรม แม้พราหมณ์และคหบดีก็ไม่ตั้งอยู่ในธรรม เมื่อพราหมณ์และคหบดีไม่ตั้งอยู่ในธรรม แม้ชาวนิคมและชาวชนบทก็ไม่ตั้งอยู่ในธรรม เมื่อชาวนิคมและชาวชนบทไม่ตั้งอยู่ในธรรม ดวงจันทร์และดวงอาทิตย์ก็โคจร(หมุน)ไปไม่สม่ำเสมอ เมื่อดวงจันทร์และดวงอาทิตย์โคจรไปไม่สม่ำเสมอ หมู่ดาวนักษัตรก็โคจรไปไม่สม่ำเสมอ เมื่อหมู่ดาวนักษัตรโคจรไปไม่สม่ำเสมอ คีนและวันก็หมุนเวียนไปไม่สม่ำเสมอ เมื่อคีนและวันหมุนเวียนไปไม่สม่ำเสมอ เดือนหนึ่งและครั้งเดือนก็หมุนเวียนไปไม่สม่ำเสมอ เมื่อเดือนหนึ่งและครั้งเดือนหมุนเวียนไปไม่สม่ำเสมอ ฤดูและปีก็หมุนเวียนไปไม่สม่ำเสมอ เมื่อฤดูและปีหมุนเวียนไปไม่สม่ำเสมอ ลมก็พัดไปไม่สม่ำเสมอ พัดไปพัดทางไม่สม่ำเสมอเมื่อลมพัดไปไม่สม่ำเสมอ พัดไปพัดทางไม่สม่ำเสมอ พวกเทวดาก็ขัดเคืองใจ เมื่อ



พวกเทวดาขัดเคืองใจ ฝนก็ไม่ตกต้องตามฤดูกาล เมื่อฝนไม่ตกต้องตามฤดูกาลข้าวกล้าทั้งหลายก็ออกรวงสุกไม่พร้อมกัน ภิกษุทั้งหลาย มนุษย์ทั้งหลายบริโภคข้าวกล้าที่สุกไม่พร้อมกันย่อมมีอายุน้อย 1 มีผิวพรรณไม่ดี 1 มีกำลังไม่ดี 1 มีความเจ็บป่วยมาก 1” (พระไตรปิฎกภาษาไทย เล่มที่ 21 ข้อที่ 70 หน้าที่ 114-115, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539)

ดวงดาวนั้นเปลี่ยนแปลงตามอำนาจของคนที่เปลี่ยนไปตามการกระทำ หากคนทำกรรมแล้วก็จะเปลี่ยนแปลงวิถีดวงดาวให้เป็นไปตามที่ตัวเองกำหนดได้ทั้งสิ้น ในบทความนี้ผู้เขียนจึงต้องการเสนอโหราศาสตร์ในพุทธศาสนาเถรวาทผ่านการวิเคราะห์อำนาจดวงดาวกับพลังกรรมอันถือเป็นหลักการที่จะช่วยให้โหราศาสตร์ในพุทธศาสนาเถรวาทเป็นไปตามการวิเคราะห์ให้เห็นเป็นประเด็นต่อไป

การพยากรณ์ชีวิตในพุทธศาสนาเถรวาท

การพยากรณ์ชีวิตหรือโหราศาสตร์เป็นศาสตร์ที่มีการเรียนการสอนและเป็นที่น่าสนใจมาตั้งแต่ปลายยุคหินใหม่ถึงปัจจุบัน โหราศาสตร์นั้นได้แพร่กระจายสู่คนทุกชนชั้นจนน่าเชื่อว่าโหราศาสตร์เป็นฐานความคิดสำคัญอย่างหนึ่งของคน เพราะเป็นความรู้สืบเนื่องมาจากการเรียนรู้ระบบการโคจรของดวงดาวที่เรียกว่า ดาราศาสตร์ ส่วนในระบบโหราศาสตร์เรียกว่า จักรราศี เชื่อได้ว่าการเรียนรู้ดาราศาสตร์เป็นวิทยาศาสตร์ของเส้นทางการโคจรของกลุ่มดวงดาว ส่วนโหราศาสตร์เป็นการเรียนรู้อำนาจของดวงดาว และอำนาจของการโคจรของกลุ่มดาวต่าง ๆ ดาราศาสตร์จึงมีลักษณะที่เป็นรูปธรรมในขณะที่โหราศาสตร์เป็นเรื่องของนามธรรม (สถิต ภาคมฤค และคณะ, 2560) ส่วน นิยามว่า “โหราศาสตร์เป็นวิชาพยากรณ์ ที่เนื่องมาจากอำนาจของดวงดาวนพเคราะห์ต่างๆ ที่โคจรรอบจักรราศีเป็นวิชาที่มีหลักฐานและเหตุผล เป็นวิทยาการที่นับว่าทันสมัยอยู่คู่กับโลกตลอดไป เพราะเกี่ยวกับดวงดาวและโลกมนุษย์ที่กล่าวถึงอำนาจของดาวที่มีต่อสรรพสิ่งทั้งหลายในโลก เป็นวิชาการทางนามธรรมและรูปธรรมแสดงกาลเวลาความส่องสว่าง ความรุ่งโรจน์ ความร้อน ความดึงดูด และพลังงานที่มีต่อพฤติกรรมของคนเราโหราศาสตร์จึงเป็นวิชาที่เกี่ยวกับศาสตร์อันลึกซึ้ง เป็นศาสตร์แขนงหนึ่งและอาจนับเนื่องอยู่ในไสยศาสตร์ เป็นวิชาที่ลึกลับอยู่คู่กับดาราศาสตร์ซึ่งเป็นวิชาคำนวณวิถีโคจรและขนาดน้ำหนักระยะ ฯลฯ ของดวงดาวในนภากาศ” (สิงห์โต สุริยาอารักษ์, 2526) และตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานอธิบายว่าโหราศาสตร์ความรู้เกี่ยวกับดวงดาว โหราศาสตร์หมายถึง วิชาที่ว่าด้วยการพยากรณ์ โดยอาศัยการโคจรของดวงดาว เป็นหลักนับเป็นความรู้เป็นวิชาที่เก่าแก่ศาสตร์หนึ่งบนโลกใบนี้ ที่ทุกชนชาติต่างได้ให้ความสนใจในทุกยุคทุกสมัย โหราศาสตร์เชื่อกันเกิดขึ้นพร้อมกับความเชื่อในเทพเจ้า เช่น การบูชาพระอาทิตย์หรือพระจันทร์ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546)

นอกจากนั้นในการอธิบายในแง่ของความเป็นศาสตร์นั้น โหราศาสตร์ หมายถึงความรู้รวมกันที่เกี่ยวกับเวลาเราสามารถกำหนดเวลาได้ด้วยการอาศัยการเคลื่อนที่ของโลก ดวงอาทิตย์ และดวงจันทร์ ซึ่งมีความสัมพันธ์ต่อชีวิตมนุษย์ รวมไปถึงความเป็นมาของดาราศาสตร์ด้วย (เทพย์ สาริกบุตร, 2511) และวิชาโหราศาสตร์หรือบางครั้งเรียกว่า โยคีติศาสตร์ แปลว่า วิชาที่ว่าด้วยแสงสว่าง” ว่าด้วยดวงดาว จึงเป็นวิชาพยากรณ์ที่อาศัยเวลาและตำแหน่งของดวงดาวในท้องฟ้าเป็นสำคัญ (พระยาบริรักษ์ เวชการ, 2535) อีกทั้งโหราศาสตร์ หมายถึง การพยากรณ์โชคชะตาที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต

แล้ว ยังรวมถึงพยากรณ์หรือคาดการณ์เรื่องดินฟ้า อากาศล่วงหน้า (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546) อีกครั้งโหราศาสตร์ หมายถึง การทำให้แจ้งและการตอบปัญหาในความหมายทางพระพุทธศาสนา (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต), 2553)

เมื่อศึกษาโหราศาสตร์ในสังคมไทยจะพบว่า คนไทยในยุค 4.0 ยังมีการปฏิบัติธรรม มีความเชื่อในเรื่องบุญ (กุศล) และบาป (อกุศล) เพราะเป็นพื้นฐาน ทางด้านวัฒนธรรม และชนบประเพณี คนไทยในยุค 4.0 ยังมีความเชื่อที่จะ ปฏิบัติในเรื่องของโหราศาสตร์เช่นกันเมื่อเกิดปัญหา ด้วยการตรวจสอบดวงชะตากับหมอดู หรือประกอบพิธีอื่น ๆ โดยมีความเชื่อว่า จะผ่านพ้นความทุกข์ยากและโชคร้ายไปได้ ไทยในยุค 4.0 มีความเชื่อมั่นในพระพุทธศาสนา และเข้าใจในกลไกของโหราศาสตร์อย่างถูกต้องใช้ชีวิตในวิถีทางของ ทาน ศีล ภavanaแล้ว ย่อมช่วยประคองสภาพจิตใจได้ ในการพึ่งพานั้นนักโหราศาสตร์ และพระภิกษุ สามารถนำความรู้มาผสานกันและให้คำแนะนำกับบุคคล เพื่อลดความตึงเครียด ความวิตกกังวล มีความมั่นใจ และความกล้าที่จะก้าวผ่านอุปสรรคต่างๆ ได้ นั่นคือการพึ่งพากันระหว่าง พระพุทธศาสนา และโหราศาสตร์ที่มีมาตั้งแต่อดีต จนถึงปัจจุบัน (ประพันธ์ ศุภษร และกฤติกาวัลย์ หิรัญสี, 2563) เราจึงพบว่าความเชื่อในเรื่องโหราศาสตร์ เพราะต้องการรู้ล่วงหน้าเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นกับตน เพื่อหวังจะหลีกเลี่ยงผลร้ายและเพิ่มพูนผลดี และความสุขให้กับตนเอง แต่จะเข้าถึงความสุขที่แท้จริงได้ ต้องผ่านการพัฒนาตนเองตามหลักการของพระพุทธศาสนา และพุทธพจน์ส่วนโหราศาสตร์นั้น มนุษย์บนโลกให้ความสำคัญกับมานับพันปี โดยใช้วิธีการเก็บสถิติอุบัติการณ์ แต่พุทธศาสนามีท่าทีที่เป็นปฏิปักษ์กับโหราศาสตร์ เพราะในพระสูตรที่ยืนยันไม่ให้อยึดติดกับเรื่องฤกษ์ยามยามดีหรือแม้ว่าบางพระสูตรจะกล่าวถึงเรื่องลักษณะศาสตร์ แต่ทรงมุ่งแสดงถึงเหตุและผลที่ทำให้ได้ซึ่งอวัยวะที่แตกต่างจากบุคคลทั่วไปเพียงเท่านั้นเอง พร้อมกันนั้นพระพุทธศาสนาก็ยังเสนอหนทางในการปฏิบัติตน ให้ถึงแก่ประโยชน์เช่น การอยู่ในถิ่นฐานที่ดี และดีในคือการพัฒนาตนเอง เพื่อให้ดำรงตน ในฐานะของมนุษย์ผู้พัฒนาแล้ว อันเป็นความมุ่งหวังสูงสุดของผู้นับถือพระพุทธศาสนา (พระครูใบฎีกาเฉลิมพล อริยวิโส, 2563)

หากพิจารณาจากความหมายและอิทธิพลของโหราศาสตร์จึงพบว่าโหราศาสตร์ได้อธิบายควบคู่กับการอธิบายชีวิตในแง่มุมมองของการกำหนดหรือพยากรณ์ ในแง่นี้จะพบว่าพระพุทธศาสนาเถรวาทก็อธิบายลักษณะดังกล่าวนี้ผ่านการเข้าใจถึงการกระทำ กล่าวคือหากทำดี ย่อมได้ดี หากทำชั่วย่อมได้ชั่ว การระบุเช่นนี้เป็นการพยากรณ์ในแง่ของเหตุผล ขณะเดียวกันก็ไม่ทิ้งความเชื่อพื้นฐานของผลในสิ่งที่ทำตั้งแต่อดีต ปัจจุบันจนถึงอนาคต

บทวิเคราะห์โหราศาสตร์และกฎแห่งกรรมตามหลักพุทธศาสนาเถรวาท

โหราศาสตร์ในพุทธศาสนาเถรวาทนั้นปรากฏเนื้อหาที่นำไปสู่การเข้าใจได้ว่าเป็นโหราศาสตร์ เนื่องจากมีการทำนายและลักษณะของการตีความหมายในอนาคต อีกทั้งยังสัมพันธ์กับความหมายของกฎแห่งกรรม กล่าวคือ กรรมและการกระทำที่ทําไว้จะส่งผลให้เสมอไม่มีการเปลี่ยนแปลง หรือกล่าวได้ว่าทำกรรมใดไว้ย่อมได้รับผลแห่งกรรมนั้นตามเวลาอันเหมาะสม ไม่ว่าจะเป็นกรรมดี หรือ กรรมชั่ว พระพุทธศาสนาได้จำแนกนิยาม (กฎแห่งกรรม) นี้ไว้ 5 ประการ คือ 1) อุตุนิยาม (Physical law) ซึ่งเป็นกฎธรรมชาติที่มีท้องฟ้า และดวงดาวปรากฏอยู่แล้ว มีการเปลี่ยนแปลงของสภาพดินฟ้าอากาศ ฤดูกาล 2) พีชนิยาม (Biological law) ที่ถือกำเนิดมาตามพันธุกรรม มีนิสัย มีการกระทำ



ตามสิ่งเร้าที่มากระทบ มีจิตเป็นประธาน (พระไตรปิฎกภาษาไทย เล่มที่ 25 ข้อที่ 1 หน้าที่ 1, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539) 3) จิตนิยาม (Psychic law) พลังงานของจิต ที่สั่งให้เกิดการกระทำ อันประกอบด้วยเจตนา เรียกว่า กรรม ที่ส่งผลออกมาให้เห็นเป็นพฤติกรรมของแต่ละคน 4) กรรมนิยาม (The law of kamma) เป็นกระบวนการแห่งเจตจำนง ส่งผลให้กับบุคคลนั้น ทั้งที่ดี และไม่ดีตามเวลา ตามหน้าที่ และตามความแรงแห่งการกระทำนั้น หมุนเวียนอยู่อย่างนี้ เป็นธรรมดา 5) ธรรมนิยาม (Order of norm) คนย่อมมีความเกิด แก่ เจ็บ ตายเป็นธรรมดาอันเป็นกฎไตรลักษณ์ (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต), 2556) ดังนั้น กฎธรรมดาแห่งสรรพสิ่ง เป็นกฎเกี่ยวกับความสัมพันธ์ ที่เป็นเหตุเป็นผลกันของสิ่งทั้งหลาย มีเกิดขึ้น ตั้งอยู่ และดับไป เป็นธรรมดาของมนุษย์และธรรมชาติรอบตัวมนุษย์ อีกแห่งหนึ่ง โหราจารย์ได้อาศัยความสัมพันธ์นี้ในเชิงพยากรณ์ ถึงรูปร่าง หน้าตา อุปนิสัยใจคอ ตลอดไปถึง บุญวาสนา โชคเคราะห์ของบุคคลที่สัมพันธ์กับการโคจรของดวงดาวในแต่ละห้วงเวลาของชีวิต จึงนับได้ว่าเวลาเป็นตัวตั้งต้นทั้งสิ้น ในการคิดเชิงพุทธศาสนา โดยอาศัยหลัก อิทัปปัจจยตา คือความเป็นเหตุ เป็นผลเชื่อมโยงกันนั้นดวงดาวในทัศนะนี้เป็นปัจจัยสัมพันธ์กับชีวิตเท่านั้น แต่ดวงดาวไม่ได้มีอิทธิพลโดยตรงที่จะกำหนดชีวิตคนให้เป็นคนดีหรือชั่วได้ แต่การจะเป็นคนดีหรือชั่วนั้น อยู่ที่การกระทำซึ่งนับว่าเป็นโลกทัศน์โหราศาสตร์เชิงพุทธ (Buddhist Astrology) ในทางพระพุทธศาสนาคือกรรม ที่ดำเนินไป การให้ผลของกรรม จะบังเกิดขึ้นตามจังหวะของเวลา ตามความแรง และตามหน้าที่เรื่องราวทั้งทุกข์และสุข หมุนเวียนสลับกันไปตามเหตุที่มีมาแต่ต้น (พระมหาญาณมุนี (ทูลกระหม่อมเอก), 2556) ดังนี้

1. โหราศาสตร์ในพระพุทธศาสนา มีข้อมูลในพุทธประวัติเล่าถึงการทำลายพระลักษณะว่า ในบรรดาพราหมณ์ทั้ง 8 คน โภณฑัญญะมีอายุน้อยที่สุด จึงได้ทำนายเป็นคนสุดท้าย พราหมณ์ทั้ง 7 คน ได้ดูพระลักษณะอย่างละเอียด ตามศาสตร์พยากรณ์ครบทุกประการ จึงยกนิ้วมือขึ้นสองนิ้ว โดยมีการทำนาย 2 นัยเหมือนกันว่า 1) พระราชกุมาร ถ้าดำรงอยู่ในเพศฆราวาส จักได้เป็นพระเจ้าจักรพรรดิ และ 2) พระราชกุมาร ถ้าออกบวชจักได้ตรัสรู้เป็น “พระสัมมาสัมพุทธเจ้า” เป็นศาสดาเอกในโลก สั่งสอนเวไนยสัตว์ โดยไม่มีศาสดาอื่นยิ่งไปกว่า ส่วนโภณฑัญญะพราหมณ์ ซึ่งมีความรู้และปัญญามากกว่าได้พิจารณาตรวจลักษณะ ตามศาสตร์ที่ท่านได้ร่ำเรียนมาของพระกุมารโดยละเอียด ได้ “ยกเพียงนิ้วเดียว” เป็นการยืนยันการพยากรณ์อย่างเด็ดเดี่ยวเป็นนัยเดียวว่า “พระกุมาร ผู้บริบูรณ์ด้วยมหาบุรุษลักษณะอย่างนี้ จะไม่อยู่ครองเพศฆราวาสอย่างแน่นอน จักต้องเสด็จออกบรรพชา และได้ตรัสรู้เป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้าอย่างมิต้องสงสัย” และเจ้าชายสิทธัตถะ ก็เสด็จออกบรรพชา เมื่อพระชนมายุ 29 ปี (จำเนียร ทรงฤกษ์, 2542) แต่ที่น่าทึ่งคือพระพุทธเจ้าทรงทำนายฝันของพระเจ้าปเสนทิโกศล ต่อพระพุทธเจ้า ถึงพระสุบิน 16 เรื่อง ได้เป็น 4 ประเด็นใหญ่ๆ ความว่า ใน 1) ประเด็นดินฟ้าอากาศ - ความแห้งแล้ง และ ฝนผิดฤดู และไม่ทั่วฟ้า (น้ำคือชีวิต) 2) ปัญหาครอบครัว - การตั้งครมภ์ของวัยใส, การทอดทิ้งผู้สูงวัย, เมียชู้ไม่มาลาญทรัพย์สินไปกับชู้ และเมียเด็กครองและหึงหวงทรัพย์; 3) ประเด็นการบริหาร (พระราชา) - ไม่ชอบคนมีฝีมือแต่ชอบคนมีฝีปาก, ปูนบำเหน็จโจรให้เป็นหัวหน้าศาล, ไม่โปรดคนมีสกุลแต่ยกยอให้โจรเพื่อรักษาผลประโยชน์, ผู้บริหารถึงแตกต้องรืดจากแรงงาน, เปียดเบียนประชาชนที่จำต้องอพยพหนีตายไปที่อื่น, อุปถัมภ์โจร และบังคับคนดีเป็นข้าโจร, และให้อำนาจโจรและคนทุศีล; และ 4) ประเด็นนักบวชผู้ทรงศีล - สังคมยกย่อง

บูชาลีสซีเพี้ยนวาทกรรม, ยกย่องยอมรับวาทกรรมคนสฤลย์และพระพุทศิล และไม่เชื่อคำปัญญาชน และผู้ทรงศีล การอ้างถึงคำทำนายทั้งหมดนี้ปรากฏในพระพุทศศาสนา

2. โหราศาสตร์กับกฎแห่งกรรม การนำโหราศาสตร์มาประยุกต์ใช้ในเรื่องกฎแห่งกรรม ความเชื่อตามหลักคำสอนของพระพุทศศาสนาในเรื่องกาลามสูตร สรุปได้ว่า พระพุทศเจ้าให้เชื่ออย่าง มีสติและใช้สติปัญญาคิดตรองก่อนในสิ่งที่ผู้อื่นสอนหรือบอกมา อย่าปักใจเชื่อหรือเชื่ออย่างงมงาย เพราะเรื่องโหราศาสตร์ เรื่องกฎแห่งกรรม ทำให้เกิดกระบวนการคิดที่มีแบบแผน สนับสนุนด้วย เหตุผล และนำไปสู่การแก้ไขปัญหาได้อย่างถูกต้องและเป็นที่ยอมรับแก่บุคคลทั่วไป เช่น เมื่อนายวินัย เกิดความไม่สบายเนื้อไม่สบายตัว และประจวบเหมาะกับผู้เพื่อนของเขาบอกเกี่ยวกับดวงของตัวเขา เองว่ากำลังอยู่ในเคราะห์หามยามร้าย จึงไปปรึกษากับผู้เชี่ยวชาญทางโหราศาสตร์และต่อจากนั้น ผู้เชี่ยวชาญได้แนะนำทางออกให้กับนายวินัย โดยการไปพบแพทย์เป็นขั้นตอนแรกเพื่อตรวจร่างกาย และให้วิธีการปฏิบัติตัวเพื่อใช้ชีวิตในช่วงที่กำลังไม่สบาย ซึ่งจะเน้นไปทางการมีสติในการใช้ชีวิตทุก ๆ ขณะเพื่อไม่ให้ตนเองประมาท ทำอะไรบางอย่างที่ไม่ถูกไม่ควร เพราะพระพุทศศาสนานั้นสอนให้ คนเรามีสติอยู่ทุกเมื่อ รักษากายวาจาใจให้อยู่ในสิ่งที่ดี การดำเนินชีวิตอย่างมีสตินั้นจะสามารถช่วยให้ มีการไตร่ตรองว่าสิ่งไหนควรทำสิ่งไหนไม่ควรทำจึงทำให้นายวินัยนั้นสามารถใช้ชีวิตได้ดีขึ้น ปัจจุบันนี้ คนมีความเชื่อในวิชาโหราศาสตร์มากกว่าเรื่องกฎแห่งกรรมและในขณะเดียวกันกลับมองว่ามนุษย์ทุกคนมีความศรัทธาอยู่ในตัวเมื่อมีความเชื่อและความศรัทธาในวิชาโหราศาสตร์ ก็สามารถให้ทฤษฎีใน วิชาโหราศาสตร์ เช่นวิชาที่ว่าด้วยเรื่องของดาวประจำวันเกิดมาเชื่อมโยงให้เห็นถึงสิ่งที่เกิดขึ้นใน ปัจจุบันที่มาจากผลของกรรมในอดีตโดยผ่านดาวประจำวันเกิดของบุคคลนั้น ๆ ได้อย่างมีเหตุผล สามารถทำให้ผู้ที่มาปรึกษาเชื่อเรื่องกรรมโดยมีโหราศาสตร์เป็นตัวเชื่อมโยงได้อย่างมีเหตุและผล สามารถนำไปสู่การชี้แนะทางให้กับผู้ที่ประสบปัญหาหรือทุกข์ใจเพื่อนำไปสู่วิธีการแก้ไขได้อย่าง ถูกต้องแม้มนุษย์จะมีเสรีภาพในการตัดสินใจกระทำสิ่งต่างๆแต่ต้องอยู่ในขอบเขตที่จำกัด เพราะบาง สิ่งมนุษย์ไม่สามารถกระทำได้มีหลักพระพุทศศาสนาหลายข้อที่สามารถอธิบายโหราศาสตร์ได้ด้วย เรื่องเสรีภาพ ความเพียรและการพึ่งตนเอง จากการวิเคราะห์หลักธรรมเหล่านี้ผนวกกับการใช้หลัก ความเชื่อในพระพุทศศาสนา ได้ใช้วิชาโหราศาสตร์อธิบายและเชื่อมโยงข้อมูลจากผลการกระทำ เรื่อง ของกรรมในอดีตที่แสดงผลมายังปัจจุบันได้อย่างมีเหตุผล โดยมีความเชื่อทางโหราศาสตร์เป็นแม่บท เป็นสื่อกลางเชื่อมโยงและชี้ให้เห็นถึงเรื่องกฎแห่งกรรมและผลของกรรมโดยผ่านระบบดวงดาว รวมถึง เวลาเกิดตามหลักวิชาโหราศาสตร์ นำไปสู่การแก้ไขปัญหาอย่างมีเหตุผลเป็นที่เข้าใจและยอมรับแก่ บุคคลทั่วไป

สำหรับการดำรงชีวิตในปัจจุบัน เป็นการยากที่จะปฏิเสธไม่เกี่ยวข้องกับโหราศาสตร์ได้จึง เสนอแนวทางการใช้ประโยชน์จากโหราศาสตร์ตามหลักพระพุทศศาสนา โดยบุคคลผู้รับการทำนาย ควรตระหนักว่า โหราศาสตร์ไม่สามารถบอกความจริงได้ทั้งหมด ชีวิตเรามีเสรีภาพ ความเพียรและ ความมีสติเท่านั้นที่สามารถเอาชนะโชคชะตาได้เสมอ โหราศาสตร์เป็นความเชื่อเรื่องพรหมลิขิตหรือ ประกาศิตจากสวรรค์ใช่หรือไม่ เรื่อง “พรหมลิขิต” เป็นแนวความเชื่อของศาสนาพราหมณ์ ซึ่งความ จริงแล้วโหราศาสตร์ไม่เกี่ยวข้องกับศาสนาเลย เพียงแต่โหราศาสตร์อินเดียอันเป็นต้นตระกูลของ โหราศาสตร์ไทยนั้นเป็นส่วนหนึ่งของศาสนาพราหมณ์-ฮินดู ผู้คนจึงมักรวมโหราศาสตร์เข้ากับศาสนา อันที่จริงโหราศาสตร์ไม่ได้เกี่ยวข้องกับความเชื่อใด ๆ ทั้งสิ้น แต่เป็นศาสตร์ที่เกิดจากการสังเกต



ปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ สืบเนื่องมานานกว่าพันปีซึ่งมีการบันทึกเป็นสถิติเรียกได้ว่ามีความเป็นวิทยาศาสตร์ เมื่อเราเข้าใจโหราศาสตร์ว่าเป็นวิทยาศาสตร์อย่างหนึ่ง ก็จะได้รู้ว่าโหราศาสตร์ไม่เกี่ยวอะไรกับพรหมลิขิตหรือเทพเจ้าทั้งหลาย ดวงดาวเป็นเพียงตัวบอกเท่านั้น ดังนั้น หากเราได้ศึกษาโหราศาสตร์อย่างถูกต้องก็จะทราบว่า ความเชื่อเรื่องโหราศาสตร์ไม่ใช่ความเชื่อเรื่องพรหมลิขิต

ส่วนกรรมในโหราศาสตร์และกรรมในพระพุทธศาสนาเป็นคนละเรื่องกัน กรรมในพระพุทธศาสนาเน้นในเรื่องเจตนาที่เป็นกุศลหรืออกุศล อันจะนำมาซึ่งผลของกรรม ทำให้เกิดกิเลส อันเป็นเหตุให้ทำกรรมต่อไป เกิดเป็นวัฏฏะวงจรไม่มีที่สิ้นสุด จนกว่าบุคคลจะดำเนินตามอริยมรรคมีองค์แปด ส่วนกรรมในโหราศาสตร์จะสนใจเหตุในอดีตที่ส่งผลมาให้เกิดสภาพในปัจจุบันและส่งผลไปในอนาคตเป็นหลัก ความเชื่อที่ว่าทุกข์สุขที่เราได้รับเป็นผลมาจากกรรมในอดีตเท่านั้นเป็นความเชื่อที่ผิดหลักกรรม กรรมในอดีตย่อมมีผลเปลี่ยนแปลงไม่ได้แต่บุคคลย่อมมีความเพียรที่จะประกอบกุศลกรรม เพื่อจะบรรเทาผลของกรรมเก่าและสร้างอนาคตแห่งกรรมใหม่ได้ด้วยตัวเอง ส่วนพรหมลิขิตไม่มีในพระพุทธศาสนา การเข้าใจโหราศาสตร์อย่างถูกต้อง ต้องแยกโหราศาสตร์ออกจากศาสนา คือการยอมรับว่าโหราศาสตร์เป็นเพียงศาสตร์หนึ่งและยอมรับว่าอนาคตเป็นสิ่งที่แน่นอนกรรมในปัจจุบันย่อมมีผลต่อผลกรรมในอนาคตไม่แพ้กรรมในอดีต ไม่มีใครทราบกระบวนการของกรรมได้ดีเท่าพระพุทธเจ้า ดังนั้น จงใช้และเชื่อโหราศาสตร์ภายในขอบเขต

บทสรุป

การพยากรณ์ชีวิตโหราศาสตร์ในพุทธศาสนาเถรวาทเป็นการอธิบายให้เห็นความสอดคล้องกันระหว่างเหตุและผล ระหว่างผู้กระทำและผลของการกระทำ ขณะเดียวกันก็โยนให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างอุตุนิยามกับชีวิตว่ามีความสัมพันธ์กันในแง่ของพัฒนาการทั้งทางความคิดและการดำเนินชีวิต เพราะการดำเนินชีวิตนั้นไม่อาจจะหลุดพ้นจากกฎที่ถูกกำหนดไว้โดยธรรมชาติในแง่ของการเชื่อมโยงกันทางด้านความเป็นเหตุปัจจัยต่อกัน แม้จะเป็นอย่างนั้นมนุษย์ก็ยังเป็นผู้กำหนดดวงชะตาของตนเองได้ผ่านการกระทำในแต่ละโอกาสบนฐานของการต้องรับรู้ถึงผลที่ตามมา โหราศาสตร์จึงกลายเป็นวิธีการเชื่อมโยงและชี้ให้เห็นถึงเรื่องกฎแห่งกรรมและผลของกรรม โดยผ่านระบบดวงดาวและเวลาเกิดตามหลักวิชาโหราศาสตร์นำไปสู่การแก้ปัญหาอย่างมีเหตุผลเป็นที่เข้าใจและยอมรับแก่บุคคลทั่วไป ชีวิตเรามีเสรีภาพ ความเพียรและความมีสติเท่านั้นที่สามารถเอาชนะโชคชะตาได้เสมอ โหราศาสตร์จึงไม่สามารถบอกความจริงได้ทั้งหมด

เอกสารอ้างอิง

- จำเนียร ทรงฤกษ์. (2542). *ชีวประวัติพุทธสาวก*. ราชบุรี: สำนักพิมพ์ธรรมสภา.
- เทพย์ สาริกบุตร. (2511). *โหราศาสตร์ปริทัศน์ ภาค 1*. กรุงเทพมหานคร: เกษมบรรณกิจ.
- ประพันธ์ ศุภษร และกฤติกาวัลย์ หิรัญสี. (2563). พระพุทธศาสนากับโหราศาสตร์ : การพึ่งพาและแนวการปฏิบัติของคนไทยในยุค 4.0. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏวชิราวุธ มจร*. 7(3). พฤศจิกายน: 212-226.
- พระครูใบฎีกาเฉลิมพล อริยวิโส (2563). โหราศาสตร์ตามแนวพุทธ. *วารสารบัณฑิตศึกษามหาจุฬาลงกรณ์*. 7(1). มีนาคม: 63-77.



- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต). (2556). *พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม : นิยาม 5*. พิมพ์ครั้งที่ 25. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ผลิธัมม.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต). (2555). *พุทธธรรม ฉบับปรับขยาย*. พิมพ์ครั้งที่ 33. กรุงเทพมหานคร:(สำนักพิมพ์เพ็ทแอนด์-โฮม จำกัด).
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต).. (2554). *พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลศัพท์*. พิมพ์ครั้งที่ 16. กรุงเทพมหานคร: สหธรรมิก.
- พระมหาสมุทร ชีรธมโม (พลม่น). (2556). ศึกษาวิเคราะห์รูปแบบการประยุกต์ใช้แนวคิดเรื่องดาราศาสตร์เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักพระพุทธศาสนา. *คุณูปการนิพนธ์พุทธศาสตร์คุณูปการนิพนธ์พระพุทธศาสนา*. บัณฑิตวิทยาลัย:มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). *พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ยอดธง ทับทิวไม้. (2537). *โหราศาสตร์ เศรษฐกิจและการเมือง*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์เดลฟี.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). *พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน. พ.ศ. 2554*. กรุงเทพมหานคร: ราชบัณฑิต.
- สถิต ภาคมฤค และคณะ. (2560). คุณค่าทางวัฒนธรรมของโหราศาสตร์ชาติพันธุ์ในแอ่งสกลนคร. *วารสารรมยสาร*. 15(2): 64-74.
- สิงห์โต สุริยาอารักษ์. (2525). *โหราศาสตร์ไทยชั้นสูงว่าด้วยการพยากรณ์พื้นดวงชาตากำเนิด*. กรุงเทพมหานคร : เกษมบรรณกิจ.